Horváth Péter

Beadandó helyett

a rossz tanuló felel

Tanár úr, kérem, becsület szavamra olvastam *Faulkner*-t, ahogy sok mindent olvastam én hajdan, amikor még nemigen volt más szórakozásom, és amikor bárhol másutt szívesebben lettem volna annál, mint ahol éppen voltam, többnyire egyedül, illetve a saját társaságomban, az pedig nem tett boldoggá, mert gyönge és ügyetlen kölyök voltam, féltem az életrevaló kölyöktársaimtól, és önmagamat eléggé untam ahhoz, hogy könyvekben lakó figurákkal ismerkedjek inkább, Vadölővel és az Éneklő Kutyával, Tommal, a Sawyerrel és Huckleberry Finn-nel, aztán jóformán bárki mással, akibe belelapoztam, csak kiragadjon a saját társaságomból, és oda vigyen, ahol még sose jártam, és azt képzelhettem, hogy ott, abban a másik világban talán én is más lehetnék, nem az, aki vagyok.

A *Megszületik Augusztusban*-t biztosan olvastam, de a címen kívül egyetlen sorra sem emlékszem belőle, bár úgy rémlik, tetszett. Szégyen ide vagy oda, töredelmesen bevallom Tanár Úrnak, hogy a legtöbb úgynevezett olvasmányélményemmel így vagyok, kivéve másfél tucatnyi könyvet, amiket többször is olvastam, némelyiket még most is elő-előveszem, hogy átmossam velük az agyam, nem azért, hogy kitörüljék a fejemből minden nyavalyás problémámat, hanem azért, hogy átmossák az agyamat, némi rendet csináljanak benne, olyasféleképpen, mint ahogyan a számítógépem agyát átgereblyézi időnként a frissítő program. Nem tudnám pontosan megfogalmazni, miként gereblyéznek fejemben azok a könyvek, mert nem hasonlítanak egymásra sem stílusukban sem történeteikben, hiszen nincs semmi közös az *Öreg halász*-ban, a *Kilenc történet*-ben, a *Huszonkettes csapdája*-ban, hogy csak az amerikaiakat említsem, noha ott van a másfél tucatban (mindjárt első helyen) a *Svejk*, a *Nyersvas tuskók*, a *Családom és egyéb állatfajták*, vagy éppen a Te *Francia tanya* című kisregényed. (Utóbbit nem azért említem, hogy jópontot szerezzek Nálad, tudom, hogy nem lehet szeretve tisztelt Tanár Uramat ilyen egyszerűen lekenyerezni.) *Camus* novelláit is átlapozom néha, ahogy a *Mester és Margarita*-t is, és még egy amerikai földrészről származó jeles szerzőtársunk kisregényét, a *Szerelem a kolera idején*-t. A Bibliába is belelapozok időnként, lenyűgöző szövegkezelése emlékeztet a szintén kedvelt Isaac Babel gyönyörűségesen fegyelmezett forgatókönyvére. A többi néhány száz általam olvasott könyvre kevéssé emlékszem, de tudom, hogy az olvasásuk idején sokat segítettek azzal, hogy... Nem is tudom, mivel.

Thomas Mann azt írja valahol, hogy a kékszeműeknek nincs szükségük az irodalomra. Úgy érti, hogy azoknak, akik rendre örömöt találnak a maguk hétköznapi valóságában. Nekem kék szemem van, és megélt időm több, mint felében örömmel elboldogultam olvasás nélkül is, főként, miután magam is írni nem kezdtem. Eleinte magamról írtam, írás közben a saját élményeimet éltem újra, főként azért, hogy alaposabban megértsem őket, s néha azért is, hogy itt-ott megszépítsem a valóságot, vagyis azt, amire abból emlékeztem. Majdhogynem isteni örömre leltem az újrateremtés aktusában, amelynek során a betűk valóságában éled újra az élet valósága, és ebben az újraélesztésben a szerző eleinte szabadnak érzi magát, ahogy egyes epizódokat átfogalmaz, kiemel, átemel, tetszőleges sorrendbe állít, mígnem az alakuló betűvalóság fel nem fedi a saját kíméletlen törvényrendszerét, és addig dolgoztatja az írót, míg meg nem töri alkotói akaratát, és alá nem veti magát a szövege felismerni vélt akaratának. És akkor látá az Úr, hogy jól van, és örül a művének. Már maga az emlékezet is szerkeszt, sőt, átír bizonyos fejezeteket, hogy több örömöt adjon. Igen, talán az öröm az, ami számomra a legfontosabb az életben, épp úgy, ahogyan az irodalomban. Mi az öröm egy szomorú történet felidézésében? Az, hogy gondolunk rá. Vagy nem is tudom...

Megrendeltem, drága Tanár Úr, *William Faulkner Eredj, Mózes* című novellaskötetét az *antikvarium.hu*-n, ma meg is érkezett a *Foxpost* közeli ládájába, fel is hoztam, ígérem, hogy ha nem is az összeset, de elolvasom őket, és beszámolok róluk kibicelő diáktársaimnak és a Tanár Úrnak, csak egy kis haladékot kérek, mert mostanában úgy néz ki a naptáram, mint a mákostészta, nemszeretem kötelességeknek kell eleget tennem, közülük néhány pénzt hoz a konyhámra, mások, hogy úgy mondjam, az élet által írott szerepem tisztességes eljátszására köteleznek.

Bizony Tanár Úr, kérem, az élet ír minket, kénye-kedve szerint forgatja a jellemünket, nem törődik a karakterábrázolás szabályaival, miszerint vagy protagonist vagy antagonist a főalak, vagy szőke vagy barna, hiszen még az olyan mellékalak is, mint amilyennek én tartom magamat, hol kormányhű, hol ellenzéki, hol hűtlen, hol hűséges, míg ráadásul megőszül a hetvenötödik lapon.

Tudom, hogy nagy író az amerikai Dél Nobel-díjas törtnetmondója, és az efféle hírnév valamennyire befolyásolja az olvasmányélményeimet, az úgynevezett nagy írók könyveiről rosszat még gondolni se igen merek, vagy ha igen, akkor szégyellem magamat ezért. Vannak szinte évezredek óta világhírű művek, amiken képtelen vagyok végigvergődni, ilyen, mondjuk, az *Iliász*, a *Faust* vagy az *Isteni színjáték*. A *Monte Cristo grófja-ért*

viszont épp úgy odavagyok, mint Móra Ferenc feledhetetlen kis novellájáért, sose felejtem el *Pétör, a csaló*-t.

Ígérem, hogy én nem fogok csalni, nem íratom meg a beadandómat a Mesterséges Intelligenciával, hiszen ha már olyan szerencsés lehetek, hogy vén fejjel beiratkozhattam a Tanár Úr Szabad Egyetemére, megpróbálom tisztességgel teljesíteni a kötelességemet, noha sem a tisztesség sem a kötelesség nem tartozik a legjobban kedvelt örömforrásaim közé, mint például a délutáni alvás, vagy öreg vitorlás hajóm folytonos javítgatása és szerelgetése, és persze az az elfoglaltság, amelynek során szavakat pötyögök a számítógépembe, amíg olyan mondatok nem lesznek belőlük, amilyenek ők akarnak lenni, az én szerény segítségemmel.

Maradok hűséges tanítványod, és igyexem, igyexem – mást nem tehetek.

Ölellek: Péter